CLIMATE LEADERSHIP COALITION

CLC:n lausunto hallituksen Ilmastovuosikertomuksesta 2023 (K 17/2023 vp)

21.11.2023

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt Climate Leadership Coalition ry:ltä (CLC) asiantuntijalausuntoa Ilmastovuosikertomuksesta 2023. Kiitämme tästä mahdollisuudesta.

Ilmastovuosikertomus antaa hyvän kuvan yleisestä kasvihuonekaasujen päästökehityksestä, suunniteltujen toimien riittävyydestä ja sopeutumissuunnitelman toimeenpanotilanteesta. Erityisesti näyttää, että päästöjen vähenemä päästökauppasektorilla on jopa suunniteltua nopeampaa, mutta erityisiä haasteita liittyy liikenteen päästöihin, jotka raportin mukaan saattavat kääntyä jopa kasvuun sekä maankäyttösektorin nieluvaikutuksen pienenemiseen.

Ilmastovuosikertomuksen kehittämiseksi, nostamme esiin neljä asiakokonaisuutta:

1. Ilmastopolitiikan ja talouspolitiikan kytköstä on erittäin tärkeää vahvistaa

Ilmastopolitiikan ja talouspolitiikan yhteys vahvistuu vuosi vuodelta. Vihreän siirtymän edetessä ilmastopolitiikka kytkeytyy yhä tiiviimmin osaksi elinkeino- ja talouspolitiikkaa. CLC:n ja Boston Consulting Groupin helmikuussa 2023 julkaistussa **Suomen keihäänkärjet vihreään kasvuun** -selvityksessä identifioidaan mahdollisuus kymmenien miljardien arvoiseen viennin lisäykseen edistyksellisiin puutuotteisiin, teollisuuden vähähiiliratkaisuihin, vihreään teräkseen ja kiertotalousakkuihin sekä vetytalouteen liittyen. Kaikissa näissä on saman aikaisesti viennin kasvun kanssa mahdollisuus sekä vähentää päästöjä kotimaassa että kasvattaa kansainvälistä kädenjälkeä.

Taloudelliset mahdollisuudet ovat suoraa seurausta ilmastovuosikertomuksen kuvaamasta hyvin ohjatusta muutoksesta: ”***Päästövähennystahti voi päästökauppasektorilla olla nopeampaa kuin aiemmin on oletettu. Tämä johtuu sekä voimakkaammasta hintaohjauksesta että suunniteltujen ja näköpiirissä olevien vihreään siirtymään liittyvien investointien kiihtymisestä.”***

Vuoden 2022 Ilmastovuosikertomuksen johdanto-osiossa todettiin, että “*ilmasto- ja talouspolitiikan välisiä yhteyksiä ja investointien merkitystä päästökehityksen kannalta*”. Kiinnitämme huomiota, siihen että vihreän kasvun ja kilpailukyvyn näkökulman käsittely jää Ilmastovuosikertomuksessa niukaksi. Esimerkiksi vertailua kilpailijamaihin ja niiden toimiin ei raportissa käsitellä. 2022 elokuussa USA:ssa hyväksyttyä *Inflation Reduction Actia* ei edes mainita, eikä raportissa käsitellä Euroopan unionin sisällä erittäin tärkeässä roolissa olevaa valtiontukipolitiikkaa vaikka niillä on merkittävä vaikutus päästäjä vähentävien investointien kohdentumiseen Suomeen.

Investointeja koskeva tarkastelu on jatkossa entistäkin tärkeämpää. Sen painopisteen tulisi olla investointihankkeiden hankekehityksen seurannassa. **Keskeinen kysymys on, kuinka paljon päästövähennyksiltään merkityksellisiä investointeja Suomessa on toteutumassa tai hankeputkessa.** Elinkeinoelämän keskusliiton ylläpitämä vihreiden investointien hankeikkuna on tähän arvokas työkalu, mutta sen tieto pitäisi tuoda myös valtionhallinnon hyödyksi ja Ilmastovuosikertomuksen tarkasteluun. Ilmastovuosikertomuksen tulisi antaa palautetta investointiympäristön houkuttelevuudesta ja mahdollistaisi aikaisen vaiheen reagoinnin toimintaympäristössä mahdollisesti tarvittaviin muutoksiin.

Investointiympäristön ennakoitavuus ja suotuisuus vihreän siirtymän ratkaisuille on ratkaisevaa Suomen kyvylle vähentää omia päästöjään ja kasvattaa hiilikädenjälkeä.

2. Hiilikädenjälkeä koskeva tarkastelu puuttuu vuosikertomuksesta

Hiilikädenjälki viittaa positiiviseen ilmastovaikutukseen, jonka tuotteen tai palvelun käyttäminen saa aikaan verrattuna muihin saman luokan tuotteisiin tai palveluihin. Suomen kokonaisviennin hiilikädenjälkeä koskeva tarkastelu on tulevaisuudessa välttämätön osa vuosikertomusta. Vuosikertomus viittaa hallitusohjelmaan: ” Hallitusohjelmassa esitetyn vision mukaan Suomi pyrkii puhtaan energian ja ilmastokädenjäljen edelläkävijäksi.” **Vuosikertomuksessa ei kuitenkaan lainkaan käsitellä Suomen hiilikädenjälkeä ja sen laskennan kehittämistarvetta.**

Tulevaisuudessa Suomen tulee pystyä arvioimaan osana raporttia kokonaishiilikädenjälkipotentiaalia ja sen muutosta. Tämä edellyttää selvitystyön tekemistä hiilikädenjäljen nykytason, baselinen laskennasta kansallisella tasolla. Tällaista työtä Suomessa ei ole vielä tehty. Sen sijaan Suomessa on kehitetty laskentamenetelmä tuotekohtaiseen hiilikädenjäljen laskentaan (ks. VTT & LUT 2021) ja kuluvana vuonna World Business Council for Sustainable Development on julkaissut ohjeen rinnakkaismenetelmälle vältetyille päästöille (avoided emissions). Tuotekohtaisen jalanjälkilaskennan kehittäminen kohti koko Suomen tai toimialojen kädenjäljen laskentaa.

Kädenjälkitarkastelun osana on tulevaisuudessa tärkeää kuvata, minkälaisilla toimenpiteillä julkinen valta on edistänyt suomalaisen teollisuuden ja palvelujen kädenjälkeä. Hiilikädenjälkeä koskevassa luvussa olisi myös hyvä konkreettisin esimerkein avata minkälaisia ja kuinka vaikuttavia ilmastoratkaisuja tai tuotteita suomalaiset yritykset ovat onnistuneet luomaan.

Lisäksi haluamme nostaa esiin aiheen, josta annoimme kehitysehdotuksen jo vuoden 2022 Ilmastovuosikertomuksen kommenteissa. **Maankäyttösektorilla tapahtuneeseen nielujen heikkenemiseen liittyen Suomessa tarvitaan mittavia toimia ja julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyötä ratkaisuiden löytämiseksi.** Jatkossa biogeenisen hiilen varastointi pitkäikäisiin tuotteisiin tulee saamaan aiempaa korostuneemman merkityksen. Puutuotteiden hiilivaraston tarkastelu, esimerkiksi varaston mittakaavaan ja pysyvyyteen liittyvän tiedon seuraaminen, tukisi nielujen vahvistamiseen liittyvien toimien suunnittelua ja vahvistaisi investointeja sektorille.

Helsingissä 21.11.2023,

Tuuli Kaskinen
CEO at Climate Leadership Coalition
+358505149752
Itämerenkatu 11-13
00180 HELSINKI
FINLAND